

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 321b-322a

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχευε, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διί. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Επιμηθέας ξόδεψε χωρίς να το καταλάβει τα εφόδια στα ἄλογα ζῶα.
2. Ο Προμηθέας καταδικάστηκε για κλοπή εξαιτίας της απερισκεψίας του αδερφού του.
3. Ο ἄνθρωπος δεν είχε μερίδιο ἀπὸ τὸν κλῆρο τῶν θεῶν.

β. Ποια ήταν η αρχική κατάσταση του ανθρώπου ως προς την επιβίωσή του και ποια μετά το δώρο του Προμηθέα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε το νόημα της φράσης «*τὴν περὶ τὸν βίον σοφίαν*».

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αἰσχύλος, Προμηθεὺς Δεσμώτης, στ. 442-466

Στην τραγωδία *Προμηθεὺς δεσμώτης*, ο Αἰσχύλος πραγματεύεται την ηρωική αντίσταση του αλυσοδεμένου στον Καύκασο Προμηθέα να υποκύψει στο θέλημα του Δία. Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το δεύτερο επεισόδιο, στο οποίο ο Προμηθέας απευθύνεται στον χορό των Ωκεανίδων και μιλάει για τις καθοριστικής σημασίας εφευρέσεις του και τη γενικότερη προσφορά του που κατέστησε δυνατή την εξέλιξη του ανθρώπου.

Τα ξέρετε καλά· τις δυστυχίες

ακούστε των θνητῶν, που ενώ δεν είχαν

πρωτύτερα μυαλό, με νου και σκέψη

τους φώτισα. Κι ὅσα θα πω, δεν εἶναι

παράπονο γι' αὐτοῦς, μονάχα δείχνω

(445)

το τι καλό τους ἔχω κάνει· πρώτα

εκείνοι ἔβλεπαν, μα ἔβλεπαν του κάκου

κι ἀκουγαν, μα δεν ἀκουγαν καθόλου,

ἀλλὰ ως θολές μορφές ονειρῶν σ' ὄλο

το μάκρος της ἀργόσυρτης ζωῆς των

αστόχαστα ἀνακάτευαν τα πάντα·

κι οὐδέ πλιθόχτιστα ξέραν να χτίζουν

(450)

ηλιόφωτα καλύβια, οὐδέ την τέχνη

τα ξύλα να δουλεύουν, μα ὑπόγεια ζούσαν

σ' ἀνήλιαγες σπηλιές στης γῆς τα βάθη,

καθώς τ' ἀλαφροκίνητα μερμήγκια.

(...)

Μα και τον ἀριθμό, πρώτη σοφία,

τους βρήκα εγώ, και των γραμμάτων (460)

τα συνταιριάσματα, δουλεύτρα τέχνη,
μητέρα των Μουσών, μνήμη των πάντων.

Κι έβαλα πρώτος στο ζυγό τα ζώα
σε ζεύγλες και σαμάρια να δουλεύουν,
για να σηκώνουν των θνητών τους μόχθους
τους πιο τρανούς, και δαμασμένα στο άρμα

τ' αλόγατα έζεψα, λαμπρό καμάρι (465)

της πλούσιας αρχοντιάς.

Μτφρ. Τ. Ρούσσου

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές έχει η κατάσταση του ανθρώπου, όπως την περιγράφει ο Αισχύλος στην τραγωδία του *Προμηθεύς Δεσμώτης* σε σχέση με την περιγραφή του Πρωταγόρα;

Μονάδες 10

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Αριστοτέλης εγκαταστάθηκε στη Μακεδονία και ανέλαβε την αγωγή του Αλέξανδρου.
- β. Ο Πλάτων επέστρεψε στις Συρακούσες για δεύτερη φορά.
- γ. Ο Ιουστινιανός έκλεισε οριστικά την Ακαδημία.
- δ. Ο Σωκράτης καταδικάστηκε σε θάνατο και ήπιε το κώνειο.
- ε. Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε στα Στάγειρα, μια μικρή πόλη της Χαλκιδικής.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -
-----	-----	-----	-----	-----

Μονάδες 10

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο) χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: *Απορία, φυλακαί, κοινόν, ένόμισεν, όνόματα.*

Μονάδες 10

